

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De mixtura figuram, cum loco enumerationis, & quibus ornamentis amet
vestiri. Capvt XXXII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

emptas, in quibus ipsa illa, quæ lucet varietas, subditis medicamentis in similitudinem verè coloratur. Video istic mentas, & æstiatum lignum senatoris censu, eo pretiosius, quo illud in plures nodos arboris infelicitas torfit. Video istic crystallina, quorum accendit fragilitas pretium. Omnium enim rerum voluptas apud imperitos, ipso quo fugare debet pretio, crescit. Video murrhina pocula. Parum scilicet luxuria magni fuerat, nisi quod vomant, capacibus gemmis inter se propinarent. Video uniones non singulos singulis in auribus comparatos: iam enim exercitatur aures oneri ferendo sunt. Iunguntur inter se, & insuper alij binis superponuntur. Non satis muliebris infania viros subiecerat, nisi bina, aut terna patrimonium auribus singulis pendissent. Video sericas vestes, si vestes vocandæ sunt, in quibus nihil est, quo defendi corpus, aut denique pudor possit: quibus sumptis mulier, parum liquidò nudam se non esse iurabit. Hæc ingenti summa ab ignotis etiam ad commercium gentibus accesserunt, ut matronæ nostræ, ne ad alteris quidem, plus suo in cubiculo, quam in publico ostendant, &c.

Parum igitur, si dixisset, video luxum huius civitatis profundissimum, singulas partes, & adiuncta luxus excutit, unde vis, & amplitudo huius orationis. Sed Nonnus Dionys. 4. Cadmi pulchritudinem à singulis partibus colligit.

Ὅσα ἐγὼ παλάμῃ ροδοδάκτυλον, ἴδον
ὄπωπην.

Ἡδὲ μελισσῶν ἔσασιν, ἔρωτοτόκῃ ᾗ προσώ-
πῃ.

Ὡς ῥόδα φοινίσσασιν παρῆδες, ἀκροφά-
γι.

Δίχρον χιόνιον ἀμαρύνεται ἰχθυοταρ-
σῶν.

Et cætera, quæ in thesauro Græcæ poeseos attuli, & interpretatus sum.

Longè alio modo Lactantius, Dominicæ crucis accibitatem, à singularum partium cruciatu exaggerat.

Veritè ad usque pedes me lustræ, en aspice
crines

Sanguine concretos, & sanzu' volenta sub i-
psis

Colla comis, spinisque capus crudolibus hau-
stum.

Vndique diua plures vinum super ora cruo-
rem,

Compressos specularè oculos, & luco caren-
tes,

Afflictaeque genas: avontem suscipie lin-
guam,

Felle veneratam, & ballantes funere vul-
sus.

Cerne manus clavis fixas, tractosque lacer-
tos:

Atque ingens lateri vulnus: cerne inde fluo-
rem

Sanguineum, fessosque pedes, artusque: ven-
tos.

Flacte genu, lignumque, Crucis venerabile a-
dora.

Non alio loco Seneca directionem vrbis amplificat. *Vires in consilio sunt*, velut signo ad permiscenda omnia dato, non igni, non ferro abstineretur, soluta legibus scelera sunt, nec religio quidem, quæ inter arma hostilia supplices textit, vllum impedimentum est ruentium in prædâ. Hic ex priuato, hic ex publico, hic ex prophano; hic sacra rapit, hic effringit, hic transit, hic non contentus angusto itinere, ipsa quibus arceretur, evertit, & in lucrum ruina vertit; hic sine cæde populatur, hic spolia cruenta manu portat, nemo non fert aliquid ex altero: & Hieron. epist. lib. de Seneca centenario. Oculi puro lumine vigent, pedes imprimunt certa vestigia, auditus penetrabilis, dentes candidi, vox sonora, corpus solidum, & succi plenum: cani cum rubore discrepant, vires cum ætate dissentiant. Non calidi acumen ingenij frigidus sauguis obrudit, Non contractam rugis faciem arata fronte exasperat. Non denique tremula manus per curuos cæcæ aspices erantem stylum ducit.

Quid moror? omnes fermè descriptiones & amplificationes hunc locum includunt.

De mixtura figurarum, cum loco enumerationis, & quibus ornamentis amet vestiri.

CAPVT XXXII.

Neque verò satis est huius loci vim nosse, & oportunitatem, nisi intelligas, quibus temperari debeat coloribus, quibus ornamentis excitari.

Amat

Sen. l. 7. de
benef. 2. 27.

Amar igitur imprimis tractari per anaphoras, quod exemplum Senecæ superius aliatum satis indicat. Addam & aliud, ex quo facile quisque dicere poterit, quo artificio longior partium enumeratio tractanda sit, ut blandius, & alacrius influat (Alius libidine insanit, alius abdomini feruit, alius lucri torus est, alius cœca ambitione in gladios ruente) Iam, ne redium afferat eadem vox nimis repetita immutat. (Adjice torporem mentis, ac senium, & huic contrariam inquieti pectoris agitationem, tumultusque perpetuos, adijce æstimationem sui nimiam, & tumorem, ob quem contemnendus est, insolentem iterum variat) Quid contumaciam in peruersa nitentium, quid leuitatem semper aliò transilientem loquar? (nec satis) Huc accedat temeritas præceps, & nunquam fidele consilium daturus timor, & mille errores, quibus voluitur, Audacia tumidissimorum, discordia familiarissimorum, & publicum malis, incertissimis fidere, fastidire possessa, quæ consequi posse spes non fuit. Hæc optima variandi ratio.

Alius ornandi modus est per distributionem, cum vnaquæque enumeratarum partium suo proprio verbo concluditur.

Sic eleganter Cyprianus de laude martyrij. Si iustus es, & Deo credis, quid pro eo sanguinem fundere metuis, quem pro te toties passum esse cognoscis? in Isaia sectus, in Abel occisus, in Isaac immolatus, in Ioseph venudatus, in homine crucifixus. Tum disertissime Augustinus de laude Charitatis. Charitas in Abel per sacrificium laeta, in Noe per diluuium secuta, in Abrahamæ peregrinatione fidelissima, in Moysæ inter iniurias lenissima, in Dauid tribulationibus mitissima, in tribus pueris blandos ignes innocenter spectat, in Machabæis seuos ignes innocenter tolerat, casta in Sulfanna supra virum, in Anna post virum, in Maria præter virum, libera in Paulo ad arguendum, humilis in Petro ad obediendum, humana in Christianis ad consistendum, diuina in Christo ad ignoscendum.

Tertius modus est per subiectionem, cum qua huic loco frequens, & penè necessaria commercium, maximè cum obiectiones remouendæ sunt. Sic Cicero in oratione de prouincijs Consularibus. Nam ipse Cæsar, quid est, cur in prouincia commorari velit? amoenitas eum, credo, locorum, urbium pulchritudo, hominum, nationumque illarum humanitas, & lepos, victoriæ cupiditas, finium

Imperij nostri propagatio retinet. Sic per subiectionem causas omnes exponit.

Deinde ad singula respondet, seruat eiuſdem ordinis tenore. Quid illis terris asperius? quid incultius oppidis? quid nationibus immanius? quid porro tot victorijs præstabilius? quid Oceano longius inueniri potest? An reditus in patriam habet aliquam offensionem? vtrum apud populum, à quo missus est? an ad Senatum, à quo oruatus est? an dies auget eius desiderium? an magis obliuionem? an laurea illa magnis periculis parata, amittit longo intervallo vindictam.

Quartus per congeriem, cum qua magnam habet affinitatem, cum præferim vtrumque ad amplificationem sit natum.

Huiusmodi est ex prima Catilinaria exemplum.

Quid enim Catilina est, quod te iam in hac vrbe delectare possit? in qua nemo est, extra istam coniurationem peccatorum hominum, qui te non metuat? nemo qui te non oderit. Quæ nota domesticæ turpitudinis non iniusta vitæ tuæ est? quod priuatarum rerum dedecus non hæret infamæ? quæ libido ab oculis? quod facinus à manibus vnaquam tuis? quod flagitium à toto corpore absuit? cui tu adolescentulo, quem corruptelarum illecebris irretisces, non ad audaciam ferrum, aut ad libidinem facem prætulisti. Quid verò nuper, cum more superioris vxoris nouis nuptijs domum vacuam fecisses, nonne etiam alio incredibili scelere hoc scelus cumulasti? quod cetero prætermitto, & facile patior sileri, ne in hac ciuitate tanti facinoris immanitas, aut exterrisse, aut non vindicata esse videatur; prætermitto ruinas fortunarum tuarum, quas omnes impendere tibi proximis Idibus senties. Ad illa venio, quæ non ad priuam ignominiam vitiorum tuorum, non ad domesticam tuam difficultatem, ac turpitudinem, sed ad suam, atque ad omnium nostrum vitam salutemque pertinent.

Ita congeriem malorum, quæ Catilinam partim impeditum, atque obstrictum tenent, partim etiam illi minantur per partium congruam enumerationem expressit, & Iulianus Imperator compendio syntagma Libanij commendans, omnes virtutes confertas colligit, partium enumeratione συναθροισµὸν includens ὁ λόγος, ἡ φρένες, ἡ σύνεσις, ἡ διαίρεσις, ἡ πειρηµατα, ἡ τάξις, ἡ ἀφορµαί, ἡ

Sen. l. 7. de
dinef. c. 26.

Cypri. de
laud. mar-
tyrij pag.
429.
Aug. de
laud. chari-
tatis.

Cicero de
prouinc.
Consula.

Cic. inuoc.
i. in Catil.

λέξις, ἢ ἀρμονία, ἢ σιωπή.

Longum esset omnia recensere, satis fuerit dixisse hunc locum ad omnem amplificationem esse accommodatissimum, & ad tractationem, ornatam, & illustres figuras desiderare.

DE NOTATIONE NOMINUM.

An nomina sint naturæ cœlestis?

Confutatur Zoar, & Rabbin.

CAPVT XXXIII.

Nobilissimam questionem, atque inter principes Philosophos discrepantibus sententijs agitaram, hic locus obiter excutiendâ monet. Si enim quod à Platone dictum est, nomina sunt à natura, tantò plus authoritatis nominum notatio apud quosque sapientes habitura est. Quia in re nugaroria sunt doctorum Hebræorum sententiæ. Nam (vt cetera omitteram) qui de his ipsis arcanis fabulosissimè conscriptus est liber Zoar, Adamum refert, cum nomina rebus imponeret, magnâ ex ea, quâ florebat rerum scientiâ adhibuisse religionem. Literas enim non quascunq; tumultuariè arripuit, sed eas inquisiuit, quæ tactus, & influxus syderum, rei denominandæ ministerio, iam ab æterna mente destinatorum, significarent.

Zoar's opinio.

Addit præterea mûdum ex viginti duabus literis esse constatum, quarum tres tribus elementis, duodecim, Zodiaci signis, septem etiam errantium stellarum orbibus sunt accommodatæ. Has verò yltimo loco numeratas duobus modis pronunciarî, acuto scilicet, & remissiori sono. Cum planetas significarent in suis domicilijs constitutos, liquidius, & sonantius efferuntur, quod tunc ipsarum stellarum sit vis acrior, & impetus concitator. Quod si eadè, ab ijs, quas assignant Astrologi sedibus peregrinantes planetas exhibere volût, literas mollius, & languidius pronuntiant, quod res ipsas viribus destitui, & e mortuo veluti vigore tabescere dicunt. Iam verò literæ corporeas rerum creatarum partes designât, quod sine voce sint, & quasi intermortuæ, puncta verò iisdem affixa, quæ apud Hebræos vocalium instar obtinent, formarum sunt imagines, quibus materia suopre ingenio, languida excitatur, & animatur. De-

nique ad integram totius perfectionem adduntur accentus, qui eas, quas Physici operatiuas nominant formas exhibent. Ex quo, qui Hebraica (vt aiunt) nomina liquide, & accuratè pronuntiat, cœlestis, & inferioris mundi œconomiam depingit. Hæc Rabbinorum commenta, quæ ab ijs esse conficta non miror, sed à viris doctis hæc magni fieri & curiosius inuestigari, hoc admiratione magis dignum est. Vigenerius certè istas, & alias huiusmodi fabulas, in suis characteribus commemorat, quas non confutat, sed tamen refellere non est ad eò operosum, cum ipsæmet leuissimo ictu impulsæ corruant. Mitto enim, quod hunc syderum tactum inducant, qui Astrologis multarum ineptiarum, atque ipsiusmet impietatis fundamentum esse solet; Vnde hoc didicit Zoar astrorum influxus à certis literis significari, quas Adam cuique nomini, secundum varios syderum aspectus commendauit?

Ineptia Zoaris.

Quid igitur, cum tantum septem literæ planetis inseruiant, quos in hæc inferiora potissimum influere volunt, ex istis septem literis omnia conscriptis nomina coalescere oportebit. Sed fingamus nouendecim literas cœlo tribui, & ad significandos syderum varios influxus assignari, quid igitur ceteræ, quæ istam stellarum vim non significant, à nominum compositione, perpetuò exultabunt, Si quidem eas tantum inferi oportet, quæ cum cœlo, & syderum tactu commercium habeant. Deinde, cum ferè omnia ex tribus radicalibus literis apud Hebræos sint conflata, tum igitur tantum syderum aspectum patientur omnia, cetera erunt otiosa. Iam, cum iisdem prorsus literis constant nomina, non modò diuersæ, sed contrariæ prorsus significacionis, aut res eadè natura esse oportebit, aut certè inanes istos astrorum influxus $\Psi\Omega$ apud Hebræos significat sanctum esse, idè immundū esse. Vnde $\Psi\Omega$ Hosee 4. vers. 14. dicuntur effœminati, & caramiti. Iâ quæro à Zoare, qui sit, vt cum eadè sint literæ, & iisdem syderum influxus ipsis literis illigati, res tamen inter se dissimillimæ sint, vt vna sancta sit, Altera omni execratione dignissima.

Postremo, quid literatum nobis mundum fabricat? cur tres tantum literas elementis tribuit? Quare, aut nullum erit, aut iniquè cum illo actum erit, cui nulla commodata fuerit literula. Denique aut ante istas lite-